

Oguzlaryň melallaşmagy

Category: Kitapcy, Poemalar

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Oguzlaryň melallaşmagy OĞUZLARIN MELALLAŞMAKI

(GÜLCE-BULUŞMA) Türkmenistan Derlemesi

Türkmen İl-Ulusundan aldık bir haber,
Beraber okuyalım, dinleyelim beraber.
Türkistan'da oturan il ulusu
Öbek öbek, oymak oymak
Yaşarlardı uruk uruk.
Onların hepsine ulu ilin hanı
Bayındır Han, ederdi hanlık.
O zamanda Oğuzlar arasında kopuz çalan,
Name destan söyleyen, Oğuz'un akıl danesi,
Nasihatçi Yiğit Korkut Ata diye biri yaşardı.
Ünü, Türkistan'ı aşardı.
Erinmez
Kimin toyu, şöleni, yareni varsa koşardı.
Kopuz çalar, name destan söyler, nasihat eder,
Öğüt verirdi,
Günlerin birinde, toy meynanına
Ak otağlar kurdu hanların hanı;
‘‘Meclisim var’’ diye dört bir yanına,
Haber uçurdu hanların hanı.

Bayındır Han'ın davetine
Balkan dağında, Köpekdağ eteğinde,
Ural dağı, Kubat dağı eteği, Alış ilinde,
Har al denizi kıyısında, Sebiz'de, Çırıklık'ta, Vas'ta,
Diyarbakir'de, Hanga'da, Hazarasıp'ta,
Tercen, Murgan, Amuderya,
Siriderya boylarında at koşturan;
Hazar denizi kenarında, Kât'te oturan;
Kısacası İçoğuz'dan Dışoğuz'dan

Bölük bölük nice er geldi, her boydan.

Gelenler karşılandı birer birer;
Alaca halı döşeli ak otağlara alındı.
Yemekler verildi, hizmet görüldü.
Çıplaklar giydirildi, açlar doyuruldu.
Şad oldu herkes, ulu bir meclis oldu.

Her toyda yaşanır töresi Türk'ün;
Kimi ateş verir kimi köz alır.
Sonra gelir kendin övesi Türk'ün,
Yiğit beyler sıra sıra söz alır.

Bu mecliste de
Kimi aygırını övdü, kimi koçkarını.
Kimi boğasını, kimi tazısını, kimi kuşunu.
Kimi ok- yayını övdü, kimi özünü,
Kimi yiğitliğini, kimi kol hünerini.

O zaman Çovdur İl-Ulusuna yolbaşçılık yapan
Akbay, Karabay kardeşler de boğalarını övdü.
Buna karşılık Bayat İl-Ulusu yolbaşçısı Talav Han
Karşı çıkıp, kendi boğasını övdü.
Tartışma büyüdü, diğer beyler de karıştı;
Kimi Akbay, Karabay kardeşlerin boğasını,
Kimi Talav Han tarafını tutup onun boğasını övdü.

Söz uçu akıl çelindi,
Öyle bir ana gelindi,
Olmaması gerekirdi,
Meclis ikiye bölündü.

Tartışma iyiden iyiye alevlendi,
Ulaştı Bayındır Han'a.
Çağırdı yolbaşçıları:
''Boğalarınızı besleyin kırk gün,
Sonra meydana çıkarın vuruşturun;
Kimin boğası yenerse o haklıdır'' dedi.
Razı oldu yolbaşçılar.

0 sırada, Korkut Ata kopuz çalıyor,
Name destan söylüyor, nasihat ediyordu.
Şöyle diyordu:

‘‘Adam bolsan at al,
Dostun kelse xalat sal.

Ajı körsen toyquz,
Yalanaç kelse keyqiz.

Mımana taqam çek,
Eke kalma xüllas tek.

İlin bilen birqe bol,
Dayım ondan alkış al.

Ulumıslık etmiqin,
Yaman yolqa kitmiqin.

Yaqışlardan at kaladır,
Yamanlardan set kaladır.

Nesixatı biz berdik,
Abıay Tanrım bersim.’’

Toy sonunda ava çıkan her yiğit,
Ok doldurdu ak kırışlı yayına.
Deli rüzgar olup akan bir yiğit,
Geyik düştü Kazan Han’ın payına.

Toydan dönen

Çovdurların hanı Akbay, Karabay kardeşler,
İl- ulusunu toplayıp, toyda olanları anlattı bir bir.
Boğalarının, Bayat İl-Ulusu Hanı Talav Hanın boğasına
Yenilmemesi için iyi bakılması söylediler.
Talav Han da kendi il ulusunu topladı,
Olanları anlattı.
Yiğitleriyle gizli gizli sözleşti.
Neydi bilinmez, belki hanlık dehası
Belki farklı bir yoldu.

Akbay, Karabay kardeşlerin boğası,
İki gün sonra kayboldu.

Gönüllü erlerden ekip kuruldu,
Aradılar ova bayır her dağı.
Kurttan kuştan yelden haber soruldu,
Bulamadı yolbaşçılar boğayı.

İki kardeş bir gün gizli olarak,
Son çare son ümit mescide girdi.
Kesilmiş boğayı burda bularak,
Elbaşçıya sorma kararı verdi.

Mescidin elbaşçısı Hoca Ahmet'ti
Yolbaşçılar ilk soruyu yöneltti:
‘‘Boğamızı bu mescitte kim kesti? ’’
Kardeşlerden yüzlü geldi elbaşçı:

‘‘Boğanın ölüsüyle mescidi kirlettiniz,
Hem günah işleyip hem hata ettiniz.’’
Diye, suçlayıp haksız çıkardı.
Günahkar gösterdi.
Seher vaktinde il-ulusuna haber salıp
Uyandırdı Oğuz'u,
‘‘Mescit kirlettiler’’ diye inandırdı Oğuz'u.
İl ulus, mescidin altında yattı pusuya.
Akbay, Karabay kardeşler geldiklerinde,
Boğalarının ölüsünü almaya
Çekilmiş kılıçlarla, baskın yediler,
Taze ergen ser verdiler.

Boylar arasında yapılan vuruş,
Çovdur erlerine tattırdı ölüm.
Hocanın ettiği kahpece duruş,
Sayıldı Çovdur'a en ağır zulüm.

Yolbaşçılar dönüş yaptı yurduna,
İl ulusu toplayıp anlattılar olanı.
Görmemek için daha fazla bir zarar,

Yurtlarından göçmeye verdiler karar.
Altmış gün yolculuk,
Mangışlak'ta son buldu;
Ellerin vatanı yeni yurt oldu.

Bayındır Han kırk günlük avdan döndü,
Oğuzların il-ulusu arasında melallaşma olduğunu,
Çovdurların göçüp gittiğini öğrendi.
İçoğuz Dışoğuz beylerini topladı,
Neler oldu, neler yaşandı bir bir dinledi.
En sonunda bir yiğit, ruhsat istedi.
Anlattı tüm gerçeği: '‘Hanımız sözünü yedi;
Talav Han Çovdurların boğasını öldürttü,
Mescide koydurdu.
Bu melallaşmaya sebep Talav Han’’dedi.

Bayındır Han sordu Bayat hanına,
Talav Han suçunu etti itiraf.
İstemedi beyler kalsın yanına,
Asılması için oldu bir taraf.

Talav Han asıldı,
İl-ulusu İçoğuz'a Dışoğuz'a dağıtıldı.
Bayındır Han,
Kazan Han'ı ve Korkut Atayı
Çovdurlara gönderip tekrar Türkistan'a
Getirmeleri için görevlendirdi.
Kazan Han Korkut Ataya haber saldı,
Üç gün sonra Korkut Ata geldi.
Birlik için, dirlik için, Tanrı için;
Durumu anlattı Kazan
Dedem Korkut şöyle dedi:

.
‘‘İl-ulusa xızmat et,
Çakırıldın şonda kit.

İl-ulusa xızmat et,
Xızmatını ona kat.

İsteseler töre öt,
Xay-xaylısa dayım et.

İlden dışta xıç turma,
Ondan bindin iş körme.

Maksatsız sıra yerme,
Ündelmise tek barma.

Şol yana kadam urma,
Tuşmana sıрын berme.

Bolsun ilin aqzıbir,
Aqızalanı kanrıbir.

Küyç-kuvvatlı misli şir,
Munı keçqenler diyir.

Kitmə ne yela buyur,
Tandım et işini xayır.’’

Kuşandı kırk yiğit tedarik gördü,
Şaha kalktı alapaça boz atlar.
Korkut Ata Kazan başbaşa verdi,
Aşıldı dağ ova nice zor yurtlar.

Uzun ve yorucu yolculuk
Mangışlak’ta son buldu,
Çovdur İl-Ulusu karşılayıp hoş kıldı.
Olandan bitenden haber verdiler,
Üç gün ağırlandıp hürmet gördüler.
Yolbaşçılar il-ulusu topladı,
Sohbet ettiler, nasihat dinlediler.
Korkut Ata en sonunda şöyle dedi:

‘‘İlinden tüşme uzak,
Bolar sana kanım tuzak.

Onun bilen bol aqzıbir,
Aqzını tek kanrıbir.

Tuşman teqmez şonda sana,
Kulak salın sizler mana.

Bizler birlen yurta barın,
Yaqşı-yaman birqe körün.

Xal-ovxalı bizler bildik,
Tövellaçı bolun keldik.

Nesixatı sizler alın,
Bizler bilen birqe yörün.

Xoř etsin Tanrım sizleri,
Kollasın dayım bizleri.’’

Maslahat yapıldı beyler arası,
Çovdur İl-Ulusu hayır dediler.
Kapanmamış melallaşma yarası,
Türkistan’a dönmek istemediler.

Kazan Han’ın, Korkut Atan’ın
Sözü dinlenmeyince
Korkut Ata, Çovdur yolbaşçılarına,
Çovdur İl-Ulusuna bir daha dedi,
Şöyle söyledi:

‘‘Tiğen etmi ulıdırsın,
Baqtını sen kovlıdırsan.

Aqzala tek baynımaz,
Dayım sıra yaynımaz.

Mıdam ayak astında boladır,
On kastına tuşman keledir.

Seni talır önyeten,
Ekedir batmaka batan.

Mıdam tuşman sen üstün-te,
Yöriř etedir kastında.

Dadına kimqe tiycek,
Tuşman elaçsız koycak.

Aqzala Tanrım karqır,
Sizlere Tanrım sarqır.``

Dede Korkut, Kazan Han
Ve kırk yiğit döndüler geri,
Çovdurlar Mangışlak'ta kalıp,
Yurt bilmekte karar kıldılar bu yeri.

Hem bilge hem ozan öğüdü Türkçe,
Oğuz'un üstünde Oğuz'da gözü.
Vuslatî okuyup yazdı böylece,
Dinlenmez ilk defa Ata'nın sözü.

Osman ÖJAL. Poemalar